

©187.

59121

Saabastega kass

Pocci

Wanemuise
naitelawa
+ Tartas +

89

Eesti Üliõpilaste Seltsi
raamatukogule

Wanemuise näitelawa poolt

Laabastega Kass.

Muinaslooline näitemäng lastele.

Krahv Põcci nuputeatritüki järel
wabalt A. Kitzberg.

Wanemuise
näitelawa.
TARTUS. ✦

„Wanemuise“ näitelawa.
märtsi kuul 1909 a

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

76110

Osalistid:Kuningas.Rosalinde, selle tütar.Gummieelastik, Kuninga Kammerhärra.Panskriiv, Kuninga ihuarst.Tõkalpüks, Kuninga metsavõim.atsMatsJütsKonksNopsPopsPopsLämpjalgIsakass-HintsMöldri eselKuninga teenrid, külarahvas jne.

v.

Esimene raatus.

Westkimõldri elutuba. Väljas lõiguseb lõkat
ja müriseb kiwi.

I.

Ats. Siis Tüts. Pärast Mats.

Ats. (inatu mees, peenikesed süüred ja kiur seljas, vahib aknast välja ja tuleb siis ettepoole). No olgu mis on, mina ei karda. Mul on kaht-
kollad taskus, raudreiuuohi sukasaartes ja
kurehernes kalitsas, - kui see ei aita, siis ei ole
õigustki. Küll mina teen Matsile ja Tütsile
jalad alla, kui - mina siin korra peremes
olen! (Vahib jälle aknast välja) Tea kuhu
nad jäävad, et nad ei tule! Niisid oleksivad
nad pidanud siin olema.

Tüts. (tuleb väljast, õngevibalix seljas).

Ats. No pois, kus sina siis hulgu? Päev
otsa - silmagagi sind ei näe! Kust sa tule?!

Tüts. Kalal käisin.

Ats. Kalal käisid? Näita siis ette, kus su

Kalad on?

Süts (otsib taskust ja näitab väikest särja
poega). Jaaaa!

Ats (tigedalt). Hahaha! Sellest saab siis
nüüd mõni söönuks?

Süts. Ja, sinule siit küll ei saa, aga
kassi jaoks ikka jätkub. - Ei olnud täna
õnne!

Ats. No toida sina aga kassi, saab nä-
ha, kes sind enamast toidab! Midagi sa
teha ei viitsi! Aga - küll su haad päe-
vad varsti lõpevad!

(Wäljas jääb veski seisma)

Mats (jähune ja tolmune, tuleb veskist).

Ats, tead ka, mis päev täna on?

Ats (urisedes). Mis päev siis peab olema?

Mats. Noh, täna on ometi kahessa päe-
ra isa surmast mööda, täna tuleb ju
kohus isa testamenti ette lugema. Siis
saab näha, kes meist peremehes-jääb,
kellele isa veski pärida jättis?

Ats. Mis sina's sellest ootad? Ega ta
sinule ikka ei jätnud. Sa ei oska ju
kirjutada ega lugeda. Rehkendamisest ei

ole kõnestki.

Mats. No ega ta sinule ikka ei jätnud.
Ja ei jõua ju tööd teha.

Ats. Ootame ära!

Mats. Diguse pärast peaks ikka weskil
küll minule saama, sest - kes siis siin
kõige rohkem on orjanud? Kes sagas
kivi, kes tööstis kottisid? Kes tegi kõik
raske töö ära? - Mina!

Ats. Kelle teha jääb maailmas alati
kõik raske töö? Selle teha, kes midagi
ei ole õppinud ja see oled sina!

Jüts (lähemale astudes). Mis te nüüd
jälle tülitsete? Teie ei saa kumbki wes-
kit omale - weski saab minule!

Ats. Mis? Niisugusele ulakule, kes
müüd kui luuslanki lööb ja waltatust
teeb, ja ainult söögi ajal kõige esimene on!!

Jüts. Teie ajage ennast wõi tiritammi,
mina olin isa - kõige armsam poeg!

Ats ja Mats. No sina küll weskid ei pea
saama!

Jüts. Ootame ära!

Mats (nukralt). Jah, peab ära ootama!

6.
Ats. Jah, oadake seni kui teil silm seni
ne!

II.
Endised. Kohtumees Konks kolme
tunnistusmehega. Külarahvas.

Konks. Tere, keskimöldri pojad!
(Üleüldine teretamine ja kaardumine.)

Konks. Misparast mina tänä süä
teie juurde olen tulnud ja need kolm
töelikku tunnistust enesega kaasa
olen toonud, — (tutrustab) härra Nops,
härra Pops, härra Pops — see on teil
teada?

Ats, Mats ja Jüts. Jah, see on meil
teada, aulik küla kohtumees!

Konks. Noh, siis võime asjaga kohe
algada. (Külarahva poole.) Ajage
kõrvad kikki!

(Üleüldine ärevus.)

Konks (päiale selle kui ta kõhinud ja
rindu rehitsenud on). Kui mölder Madis
Tust — (kolme wenna poole) teie surnud
isa mind ja need kolm töelikku tunnis-
tusmeest enese juurde kutsum, siis ei olnud

ta veel mitte ära surinud.

Ats ja Mats. Ei olnud, ei olnud! Lius-
ta alles das.

Kolm tunnistusmeest (Konksi tagaselja,
toostavad käed püsti). Mille peäle
meie wammime!

Jüts. Oh et armas Jumal temale veel
dupäwi oleks jättnud!

Konks. Sa räägid nagu õigesti sündinud
poeg oma isast rääkima peab. Aga-
edasi! - Õnnis mõlder ei olnud siis veel mitte
surinud, aga - temal oli wiimane hūda käes,
sest et isegi weewel, pitrol ega püssirohi
enam selle haiguse vastu ei aidanud.

Tema tundis enesil otsa lähedal olawat
ja kutsus mind ja need kolm tõtelisiku
tunnistusmeest siin oma wiimast tahtmist
ja testamenti kirja panema, (wendade
poole) mis meie kaheksa päewa pärast
tema surma siin, weskis, külarahwa
kuldos, teile pidime ette lugema ja teada
andma. - Nõnda oli mõlder Madis Tusti
tahtmine, kui ta alles das ja veel mitte
ära ei olnud surinud.

8.
Kolm tunnistusmeest (nagu emme). Mille
pääle meie vanime!

Konks. Kuldge nüid tema õndsä testamenti,
sest et tema surmast kahessa päewa mööda
on, ja meie siin weskis, külarahva keskel
seisame.

Ats (isuneses). Nüid see tuleb!

Konks (paneb prilli pähe, wõtab suure pabe-
ri tassust ja hakkab lugema). „Et pärast
minu surma minu poegade wahel tüli
ega kohtukäimist ei tõuseks, olen mina,
Madis-Tust, lu ajal, terve meele ja
moistuse juures, oma liikwa ja liiku-
mata waranduse oma poegade keskel
järgmiselt ära jaganud: Esitako: Ats ja
Mats päriwad weski ja peawad seda
kahe pääle kokku. Kui üks neist naese
wõtab, maksab ta teiseli 3000 rubla wäl-
ja ja saab koha omale. Teiseko: oma
noorema poja Jütsile jätan ma wana
walge kassi.“ — Nõnda oli tui õndsä
isa wiimane tahtmine.

Kolm tunnistusmeest (nagu emme). Mille
pääle meie vanime!

Konks. Allakirjutatud on: Madis Tust, mõlder,
Kaarel Konks, kohtumes, Märt Nops, Peter
Pops ja Tõnis Topp, turmistajad!

Kolm turmistusmeest. Mille pääle meie
wannume!

Ats. Mina olen rahul. Mats, mis? Meie
saame üksteisega kahekesi hästi läbi?

Jüts (nutuselt). Mina - mina olen ka ra-
hul. Kass oligi veel majas minu ainukene
sõber, sest saadik kui isa ära suri!

(Kass pistab päa veskikojast sisse) Aga-
ei tea, kus ma selle kassiga lähen! Isa
oleks võinud mulle ometi eesli jätta, siis
oleks ometi sõita võinud ja maad-ilmna
näha saanud!... (Kass tõmbab päa tagasi.)

Ats. Eeslit on meil veskisse isegi vaja,
kotta kandma, - mis sina eesliga teed!

Mats. Mis sa nüüd tõunad! Saad ikka
suure, ilusa kassi, mihukest kellegil ei ole,
võid laatusid mööda käia ja kassi raha
est näidata, - tea mis sinul wiga!

Ats. Jah, kuna meie süa jääme ja pääle
veski tusti ja tolmu lakkuma peame!

Jüts. Või pilkavad ka veel! (Kass näitab

umast.)

16
Honks (tunnistusmeestele). Meie oleme oma
töö ära teinud, meie võime minna pääle!
Muide jaan söögile hiljaks ja kähkid läh-
wad külmaks. Jumalaga, westkimõltsi po-
jad! Elage hästi!

Ats ja Mats. Jumalaga, auno külakoktu-
mees, jumalaga!

(Üleüldine jumalagajätmine ja Käesõmi-
ne. Koik teised ära. Mats lähel neid saat-
ma.)

III.

Ats ja Jüts.

ats. So, ja nüüd katon et minema saad.
Wõta oma räbalad ja Kaps- ja Kasi ma-
jast. Mis sul wiga, kui sul püendus käes.
näita teda tuur pääl raha eest.

Jüts. Lähem juba, ei tahagi teie juurde
jääda, kes teil wenna vastu vähemateki
armastust ei ole wõtan oma asjad ja
lähem weel praegu. (ära)

Ats. Nüüd olen mina perimees majas,
nüüd olen nina! Lest mina olen wanem
ja targem ja Mats peab muidugi teutama

11.
mis ma käsen. Ja kui ta sõna ei taha
kuulda, küll ma teda pinnin ja temale
põrgu palawaks kütän, nõnda et ta hää-
meelega ise lähel, kui ma temale tema
osa wälja maksan. Kohe tänä algan
ma asjaga pääle. Õnne aga lähel ma
kõrtsi ja teen wäikesed tipsud! (ära.)
Mats (tuleb tagasi). See mulle ei meeldi,
et isa - Jumal rõõmusta hinge - asja
kohe õieti ritta ei ole ajanud. Huidas
mee siis kahakesi kokku kohta saame
pidada? Sellest ei tule midagi hääd
wälja. Kaks kokka rikuvad supi ära!
Üks meist peab majast wälja minema
ja küll mina atsi pinnin ja painan,
nõnda et ta häämeelega ise lähel, kui
ma temale tema osa wälja maksan.

Kohe tänä algan ma asjaga pääle.
Õnne lähel ma aga kõrtsi ja teen wäi-
kesed tipsud! (ära.)

Jüts (tuleb tagasi).

Jüts (kotiga sisse astudes, nukkalt). Ja ja!
õga siis minul siin enam pikka peatus
ei ole! „Jsa wiidi teda mööda, armus“

astid aeda mööda^{12.} Pean vaatama
kuhu ma jään ja kust ma leiba saan.
Kui ma aga teaksin, kuhu minna
ja mis pääle hakata? Tün mu terve
varandus niid on. Kaks särki, kaks
sukka, paar püksa, pintsak ja vana
kaas. Pühapäeva kübar, saapad ja -
(otsib näpuga hestitaskust) kolm rubla
seitse kopikat rularaha! - Wähe! Aga
ikka enam, kui ma isa käest pärisin,
isa käest pärisin ma ainult Kassi! -
No mis ma Kassiga teen!

Kass (kes sisse oli hiidunud, jütsi selja-
taga). Kurnän!

Jüts. Ah, sääl oledgi? Mis ma sinuga
siis pääle hakkam? Ära pean su not-
tima ja rahast omale talikübara te-
gema wai?

Kass. No ei, seda mitte! Kuuhe, jüts!

Jüts. Ohoh, kes sääl räägib?

Kass. No mina ikka!

Jüts. „Sina“ ikka? Missugune „sina“?
Kas mina tean, kes sa oled!

Kass. Noh, mina olen ju sinu sõberdints!

Jüts. Ära aja hullu juttu!

Kass (hiilib ette poole). No mina olen ju
õnneti see, kes...

Jüts (imeks pannes). Mis? Lina? Kas
sina siis. Besti keelt oskad, Hints-?

Kass. No mikspärast mitte, kui seda vaja
on?

Jüts. Jlna ime! Väi tema oskab rääkida?
See on ju nagu mõnes eememuiskses jutus!

Kass. Seda sa näed! Kuule, Jüts! Jina,
ära murutse midagi! Lina pärisid isa
käest selle kõige parema paranduse - sina
pärisid minu! Küll meie kahekesi ilmast
läbi saame!

Jüts (nukkalt). Ei tea, kuidas? Kuid ei ole
eneselgi midagi süüa, mida ma veel sinule
annan!

Kass. Minu pärast ära murutse, mina
toidan emast ise!

Jüts. Mis sul wiga, rottid ja hiiri on
ikka küll igal pool!

Kass. Küll mina sinu eest ka hoolt kannan.
Tead, Kass on kaval! Mina olen sinu
sõber! Kui teised mind alati jalaga tõukasiwad,

14.
silitasid sina minu pääd. Seda ma ei unusta
ja selle eest olen mu tänulik.

Jüts. Ei tea, mis ma sinu tänuga pääle
harran?

Kass. Ära kardä. Hoigepäält lase mulle
oma kolme rubla eest tublid saapad teha,
jüis lähen ma sinuga ühes püksust ja wede-
last läbi.

Jüts. Mis? Saapad? - jünuke?

Kass. Nojah!

Jüts. Saabastega Kass!

Kass. Ära naera midagi. Teie lollid
inimesed ei saa Kasside tarkusest aru.
Lähme rohe kingsepa juurde.

Jüts. Noo, lähme siis! Teist nõuu meil
ju üle ei jää! (Mõlemad ära)

Ühesel (Ütleb). Niind olen ma 12 aastat
esil siin weskis, iaa ja olen ikka rahul
olnud oma eluga, iaa ja wana mölder-
jumal ülendägu ka hingekest - wimastas
mind ka nagu lihast last ja ei hooli-
nud mulgast, ja mu nahast, iaa. Aga
see uus kord ei taha mulle sugugi meeldi-
da, et mul niind mitu käskijat saab ütleb

üks: Lase weski käima, siis karjub teine:
Tööl lõpp! Meab mind üks pärast, siis kisub
teine sabast. Hiaa! Emme andis mulle wana
peremees üksi malka, nüüd aga lõhuvad
kohe kaks. Ja sina saan ma ometi ikka
ainult ühe ast. Seda ei kannata ma kama
wälja. Ats ja Mats lõksivad kõrtsi, noh,
siis lähen mina kord õige aeda ja teen
omale wümse röömupäewa. Peremehed ei
ole kodus ja ma pargin omale õige üks-
tosin kapstapäiw sisse, kaõunud peremehed
auuks. Hiaaa! (ära.)

IV.

Ats ja Mats (tulewad riieldes, näost
tulipunased. Pärast) Konks.

Ats. Ja kas ja ei tea, et mina wanem
wend ja et mina majas peremees olen!

Mats. Ja kas sina ei tea, et minul need-
samat õigused mis sinul? Nõnda seisis
isa testamendis.

Ats. Aga selle juurde jääb, et mina olen
wanem ja targem ja minul on õigus
käskida.

Mats. Seda ei ole, seda mina ei kannata!

16.
Mina järele ei anna.

(Eesel karjub läbi akna: „Fiaa! Fiaa!”
Kullid, esel hüüab ka: „Ja, ja!”)

Ats. Mina käin isa testamendi järele,
ja kui häraga läbi ei saa, kaeban ma
kohtusse ja hakkän rutsessima!

(Eesel väljas: „F-iaa! F-iaa!”)

Mats. Kullid seda sääl väljas? See hak-
kab ka rutsessima!

Ats. (lööb Matsi). Mis? Wõi pilkad ka
weel?

Mats. (lööb Atsi). Sedawiisi rutsessida
mõistan mina ka, selle juurde ei ole
mul advokati vaja, kui asi peksu pääle
välja läheb!

Ats. Kelin oled! Pitsboogen! (lööb jälle)

Mats. Jse oled pitsboogen! Lina oled kel-
mi wend! (Lööb vastu. Rüslemine)

Konks. (sisseastudes). Kas ma oma
prilli süa ei ole maha unustanud? —
Mis? Mis süin siis on? Kas see on
mõne mood wendade wahel?

Ats. Lün ei ole wenda!

Mats. Ja sinusse ei puutu see mitte

17.
midagi, mis meie üks teiega viendame!

Ats. Ja, mis sinul meiega asja on?

Konko. Mis? Minul ei ole asja! Kes
suis oli testamendi tegija ja Atelugeja,
mum kui mina?

Ats. No sinule me tuleme kohe jalad alla!

Mats. Jaa, seda me tuleme! Katsu aga,
et sa minema saad, testamendi tegija!

Konko. Mis? Mind viskate välja? - Oi,
teie tänamata poisid!

Ats. (Matsile). Et meie rutsessima hakkame,
selle juurde jääb, Mats, mis? Aga
koigepäält taome kohtumees lävest välja!

Ats. Jah, selle juurde jääb!

(Mõlemad langesid kohtumehle kallale.

Juur peks ja kakelus. Loik kolm kisa
lävest välja.)

V.

Eesel (astub sisse ja laulab):

O je, o je, oh hädakest,

Kuis aitaks nüüd sinu asjakest!

Ats hakkab tõesti Matsiga

Nüüd lõpuks veel rutsessima!

Tiaa! Tiaa!

18.
Kui elus oli vanataat,
Suis vennad waga oliwad,
Nüüd peksawad kas malgaga,
Eks mina karvist kolki saan!

Ei ratas jookse, wesi käi,
Kõik töö nüüd lohakile jäi,
Ei mulgi nüüd siis ule jää,
Kui söön weel mõne kapsapää!
Tiaa! Tiaa!

(ära)

(Besriies)

Teine raatus.Kets: Tagapool pöösuste vahel järss.

I.

Jüts. Pärast Hints.Jüts (tuleb pöösuste vahelt välja ja hüüab),

Hints, Hints, Hints! Kiis, Kiis, Kiis! —

Hints - u - uu! (Kulatalab) Midagi ei näe

ega kuule! (Muskalt) Tea, kuhu ta

nüüd jälle on läinud ja mis tükka ta jälle

teeb! — Koht on tühi, sinu ei ole aga mida =

gi, — lubas ikka järest piirdma hakata,

oleks küdsama pannud — nüüd ei ole teda

kusgil! (Hüüab) Hints - u - uu!Klass (kaalkott kaelas on tagaseelja lähemale tulnud), Kurnau!Jüts. Ah, sääl sa oledgi! No ütke ometi,

kui sa hulguid? Ja mina ootan ja ootan!

Ja kust sa need riided oled saanud?

Klass. Lasksin sinu vana rabalatest omale

külarätsepal õnnimelda; ega see ometi ei

kõlba, et niisugune haritud ja kõrgest soost

kass, nagu mina, ilma püksata ja vaimuseta

ainult saavad jalas, ümber longib.

Jüts. Jah lolluste ja uhkuse pääle oled sa mees küll, aga minu waese jätaid hädasse.

Kass. Ära rüügi rumalusi, kelle eest ma siis wäljas olin: ikka ametis, sulle pää-hoidust muretsemas. Lubasin sulle ju jänesse püüda.

Jüts. Jänes-nüüd nii rumal on ja enmast kussil laseb kimmi wõtta!

Kass. Aga - kapsalehtedega? (Kopu = tab kaelkoti pihta) Mul on tasku kapsalehti täis!

Jüts. Mis? Sa oled wargil käinud?

Kass. Wuuh! Kass ei warasta - kass nosib! Ja need kapsalehti ei ole ma nosinud ka mitte, need olen ma kolme kopika eest külast ostnud.

Jüts. Mis? Minu seitsmest kopikast oled kolm ära raisanud?

Kass. Ära nüüd kanna! Kolm kopikat olen ma kassu kandma pannud. Need kapsalehed on meie õnne hakatus. Küll sa näed, ehk - minu nimi ei pea hinto olema! (Ajab äkki nina püsti.)

Wait! Tasa! (Nuusutab par. poole) Jä-
nese haisu tummen! Ruttu lõks-rälja!
Kotisuu lahti, silmus valmis - (jookseb
näitelava keskele, paneb koti maha, nõnda
et selle lahtine suu par. poole on, - kahekö-
ne ei tohi aga selle läbi katkeda) - ja nõör
pikku! Ja sina, sina peida ennast ära,
sest kui jänes, kelle haisu mina tummen,
sinnu haisu tummeb, siis ta lõksu ei lähe!
Jüts. Ah mis! Lõksu ei lähe? Muudugi
ta ei lähe!

Kass. Ole nüüd wait ja heida kõhuli -
jänes tuleb juba! (Heidab, silmuse nõör
käis, ise ka kõhuli maha)

Jüts. Olgu siis seekord weel, et ma su
käsku täidan! (Heidab kõhuli)

(Järgmise häälitsemise ajal on näha,
kuidas jänes põõsaste vahelt kõrge heina
sees lõksule läheneb)

Kass (häälitseb tasa).

Jäneseke, tule,

Äästi nobe ole,

Kapsalised magusad -

Sinu pääle ootavad -

22.
Ära kardda midagi -
Wõta aga julgesti!

(Jännes on lähemale tulnud ja pistab päa
kotti.)

Poe kotti - supsti....

(Jännes poeb kotti, kaso kõmbab silmuse
nööri kimmi ja kargab üles.)

Silmus kimmi - supsti!

(Röömsalt.) Häes!

Jüts. Taidgi jänese kätte wõi?

Klass (kotti kõrgel hoides, uhkelt). No
kuhu ta's pääseb! Jänesestgi mõista!

Jüts (üleskarates). Küll on ka lugu!

(Kohkub.) Kes siis söält tuleb? Kaks-
suurt saksa! Poe peitu! Kui nad meid
jäneseaga leiawad, siis käib meie käsi hal-
wasti! (Püüawad endid teine teisele poole
ära.)

II.

Shuarst ja Gummielastik (teine
teiselt poolt).

Gummi. Härra shuarst, kuidas Kuninga
käsi käib?

Shuarst. Ei käi hästi, härra Kammeshärra!

Kuningas on kurvameelne, ja tusatuju ei taha temast sugugi lahkkuda!

Gummi. Aga mu armas, mis-est teie siis kuninga ihuarst olete, kui teie selle tühja haiguse vastu rohtu ei tea?

Ihuarst. Tusatuju on suurte sarkste haigus, selle vastu ei olegi rohtu.

Gummi. Mina ei ole küll tohter, aga seda olen ma alati kuulnud, et kõik nääsugune haigus enamasti kõhust tuleb. Miks teie kuninga seedimise organide pääle mõjuda ei katsu?

Ihuarst. Nagu ma juba kõik rohud ära katsunud ei oleks! Pääle selle - pean ma teid paluma, härra gummielastik, pidage oma tarkus enesele! Mina tean ise, mis mul teha on, ja ei tarvita teie nõu.

Gummi. Kuidas? Mina ei peaks rääkima, kui meie armuline kuningas haige on ja terve riik leinab?

Ihuarst. Teie, härra gummielastik, olete kuninga Kammerhärra, ja peate selle-est muretsema, et kuningal häda olla on, mis-est teie siis kuninga lõbu-est hoold ei kanna?

24.
Gummi. Ärme tülitseme! - Kuidas ku-
ningas täna öösel magas?

Thuurst. Magas hästi, aga - ärkas üles
sellesama jutuga - mida temal pää
seest välja ei saa!

Gummi. Tahab muud kui linnulika?

Thuurst. Nojah! - Jänesepraadi! -
No kust seda praegusel ajal wõtta?
Jäneseid on kõik metsast välja põldude
wahel nootsugu tooma läinud, - mis-
sugune mõisnik wõi talupoeg lubab
wilja maha tallama ja põllu pääle
jahti pidama minna!

Gummi. Jah! Waene oberjägermeis-
ter kakub omal muriga juba karwad
pääst!

(Temal sarwede hääl.)

Gummi. Sääl ta ongi jahil, wasta-
me, kas tal täna rohkem õime on
kui muidu. (Mõlemad ära.)

III.

Jüts ja Kass.

Kass (lagedale tulles). Jüts! Jüts!

20.
Jüts (nõndasainas) Jah!

Kass. Kas kuulsid?

Jüts. Jah!

Kass. Kas aru saad?

Jüts. Ei!

Kass. Noh, siis kuula. Kuningal ei ole jänest, aga meil on jänes, kuningas hirmustab jänesepraadi ja sina (~~väid temale~~) wüid temale (Jüts tahab putku panna, kass saab tust kimmi) jäneselalg, ega's kuningas sind sinna ei taha. Sina wüid siis jänesesinna (Jüts tahab jälle ära jooksta) Pea nüüd õmeti, noh hää küll. Mina wüin siis jäneses kuningale, sinu asemel.

Jüts. Et sa oma suu pead ja minu nime ei nimeta, kuningas lasab mind weel üles puna, et ma tema jäneseid kimmi püüan.

Kass. Sa oled päris lambapäa! Ega's ma sinu lollu Jütsi nime ei nimeta, ma teen sinust mõne paruni wõi krahwi. Küll sa siis näed, kuidas kuningas sind auustab ja sind oma juude priistükile

Kutsus.

Jüts. Või võõrsile? Noh, miks mitte - mul on juba pühapäeva riided seljas ja pidupüksid jalas! (Naerab.)

Klass. Ah soo jah! See läks koguni mee-
lest ära, sul ei ole krahvi riideid. Aga
see ei tee midagi, küll ma need ka veel
sulle müütsen.

(Kõlab metsasarwe hääl.)

Klass. Jänese kütt oberjägermeister tuleb,
süa poole, katsu et sa peitu saad, muudu
riitud mu plaanid oma lolluse läbi ära!

(Jüts tahab minna.) Pea! Mul tuleb tore
mõte: sa pead riided saama, mis riided
alles on! Võta ruttu oma kallsud ära
ja viska need põõsasse!

Jüts. Uh! jeh! Kas siinsamas või?

Klass. Lambapäa! Siäl järve ääres ja
ise roni vette ja siis oota ainult, mis tuleb
ja tee mis ma õpetan. Ruttu, ruttu, juba
tulevad! (Jüts ära. Klass peidab ennast
ära.)

IV.

Oberjägermeister (tuleb nutuselt)

27.

Ooh Jumal, Jumal küll, olen aga mina
vaine mees võrakis! Kuningas tahab
linnu liha, jänese praadi. No kust ma
wõtan temale linnuliha! Kuidas ma saan
jänes kätte! Nagu jänes ees paigal
seisaks ja ootaks, kuni teda laskma lähed!
Hüüi päevad otsa, õnn kui teda emalt
näha saad ja siis ka — näitab ta sulle
ainult tagumisi koivi! — Küll olen ma
vaine mees hädas! — Kui liiaks pesatdie
nosvi tetri! — Aga need ka. — Katsugu keegi,
kas lähedale lasevad! Wurr! — juba läinud!
Ei mina saa neid küll ühtegi kätte! Ja
ilma linnuliha ei tohi ma kuningale
enam nägugi näidata! — Mis mina
õnnetu inimene küll õnneti päale hakkas!

Kass (tuleb)

Kass. Tere! tere! Got Mrojen! Strastu!
Kõrgestiamustatud ja sügawasti kumarda-
tud Oberjägermeister. Ma kuulsin enne,
kuidas teie kuidsite, et jänest ei saa ku-
ninga jaoks; ma teatasin seda oma
kõrgaamlise peremehele Krahr Krapsta-
Krapstale ja see käskis teile selle jänes

28.
anda, kuningale Kingituseks.

Oberjägermeister. Mis ma näen, mu armas
Kas see võimalik on? Kus teie selle saa-
giga kokku olite juhtunud? - Tubli! tubli!
Teie olite tore poiss, seda tahan ma mees-
pidada!

Kass. Ma olen kõige õnnelikum Kass, et
oberjägermeister nimuga rahul on!

Oberjägermeister. Aga kus teie perimees
on? Krahr Krapsta-suppi, või kuidas ta
nimi on?

Kass. Krahr Krapsta-Krapsta jäi
järve äärde, et jähivõsimusest vähe pu-
nata.

Oberj. Kas ei või teie teda siia paluda,
ma rõõmustaksin väga teda tundma
õppida.

Kass. Kui oberjägermeister natukene
ootaksivad, ma kutsun ta kohe siia!

Oberj. Mine, mu tubli Kassi-poiss!

Kass (ära).

Oberjägermeister (üks, istub). See on ju
päris õnn, et see Krahr Krapsta Krapsta
nimega mees on. Küüd ma

olen peastetud, ja väi^{29.} õel gummielastik,
kes mind koha päält tahtis upitada, võib
oma pika nina puhtaks pühkida. Kuningas
saab nüüd oma igatsatud jänesproae
ja mina kullast aueraha sinise paalaga
kaela ümber kanda ja jänese saba wapi
sisse, nagu kuningas lubas, võib olla ehk
annab kuningas mulle veel uue aunnime
„Oberjänesjägermeister“. Siis olen esimene
mees riigis!

Klass (tagast). Appi! appi!

Oberjägerm. (kukub chmatusest maha).

Klass (taja). Rööwliid! Wargad!

Oberj. (karjub). Mõrtsukad! Appi! Appi!

Klass (tuleb). Wargad! Rööwliid! Püüge appi!

Oberj. (toibudes). Mis? Kus? Kes?

Klass. Wargad on krahw Kapstakrapsta
riided ära warastanud!

Oberj. (üles tõustes). Põhoo, kust nad need
riided siis kätte saiwad?

Klass. Kui minu härra, krahw Kapsta
krapsta oma käega jänese kinni oli
püüdnud, mis ma tule tõin, tahtis ka en-
nast järwis jahutada ja laiks suplema.

30.
Korraga tulivad wüs kelmid ja warastajad
siwad tema riided ära. Tema kargas weest
wälja ja tahtis neil riideid käest ära
kiskuda, aga kelmid kargasiwad krahwil
hobuse selgaja ajasiwad tühatreljamine-
ma!

Oberjägerm. Pohoo hullu, kõik wüs
ühe hobuse selga?!

Kass. No muidugi, krahwil oli väga
kallis hobune, mis kaks kord nii pikk
oli kui teised. Tõelge ruttu appi, jookse
järel, päästke krahwil kallid kullad ja
priljantidega ehitud riided ära!

Oberjägerm. Mis, mina pean kakskord-
se pikkusega hobusele järel jooksema,
mina, wana mees! Kas tead, kassipoiss,
midagi, - las wargad minna, kuhu ta
hawad, ma lähen kuninga juurde ja
jutustan talle kõik ära, ta saadab
krahwile oma kõige parematest riidest
ühe ülikonna.

Kass. Täna väga, oberjägermistri
härra! Krahwil loss on nõnda kaugele,
et kui säält riideid tooma lähen, krahwil

31.
enne kange nohu saaks!

Oberjägerm. Noh, siis ma lähen kohe ja saadan kohe riided. Ma rõõmustan, et ma krahvile tänulik saan olla ja ootan teda warsti lossi. Adjee!

Klass. Adjee, oberjägermeisteri härra!

(Oberjägermeister ära)

Klass (üksi). Noh, kas ma ei ole tark, või mis, või kas, või kuidas? Kõik lähed nõõripäält, ja kui jüts-omale veel wiimaks kuningatütre noeseks-ei saas, siis ei söö ma elus (mitte) enam mitte üht rotisaba otsagi!

Jüts (hüüab tagust). Ae, Hints!

Klass. Mis sa karjud?

Jüts (tagast). Märg olen, nohu saan!

Klass. Mis nüüd nohust, kui warsti krahviko saad!

Riided tulewad warsti.

Jüts (tagast). Kõht on tühi!

Klass. Kammata ära, warsti läheme kuninga poole priistikile.

Jüts. Kiilm on -

Klass. Kas pead kord suu -! Toho! Mis kolomats sülle tuleb? Nisugust müra

32.
Kast ma veel pole näinud! Niisid waja
ära peita, ehk saab midagi kuulda! (Peidab
ennast ära.)

V.
Hiidlane Lämpjalg (hirmus ja
isevärske riides, suure piibuga ja suured melk
käes). Kas te meest tunnete? (Rusikaga
wastu rindu liies.) Hiidlane! Lämpjalg ni-
mi! Kuu ma tahan, kusun ma oma
pahema käe pisukesi sõrmega kõige suure-
mad punid juurtega maast üles ja tallan
oma väikse warbaga terve rügemendi
soldatid puruks, süön kaks wasikat
hapukapsastega korraga ära, ja loon
kõik, mis ette juhtub, maha! Lest mina
olen see nõndanimetatud toores looduse
jõud; lihidalt, mina olen hiidlane, mina
olen Lämpjalg! - Muud kui, ehk ma
küll hiidlane Lämpjalg olen, - mul on
igaw oma nõialossis ja - ma tahan
naist wõtta! Ja kuningatütre pääle olen
ma oma hiiglasilma heitnud, teda tahan
ma ära wõtta! - Kus on gummielastik,
kust ta koer on, kes selle asja ritta pidi

ajama, ja kes mulle siin^{25.} vastu pidi tulema?
Kus ta on? Kui ta kelm ei tule ja mind oodata
laseb, panen ma ta kõige naha ja karvade ga
-naha! (Wihistab hirmsasti ükskord, kaks-
korda - kulisside tagant kõlab peenike wile
wastu.) Ahah - sääl ta kelm on!

Gummielastix (hiilib ette waatlikult lähemale).

Lämpjalg. No kas sa ükskord tule? Mis
on, mis kuulub? Kuidas asjad seisawad? -
Räägi, ehk ma käigistan su ära!

Gummi. Kõigesuurem! Kõigetugevam!

Teie ei usu sugugi, kui raske kuningas-
kojas mõnda asja toimetada on! Päälegi
oli kuningas wiga pahastujuus!

Lämpjalg. Mis minul kuningastujuudega
asja on! Oled sa mu asjad ritte ajanud?
Räägi, wõi - ma teen su puruks!

Gummi. Ehk minu iseloom küll sitke on,
nagu gummi, ja selle juures järelandlik
ja paenduw, - ei ole mul tänini weel mitte
konda läinud, kuningatütre tuppa pääseda
ja temale teie nimel kosjajuttu puhuda...

Lämpjalg. See on tühi lori!

Gummi. Alati seisawad kuningatütre toa

läwe es kaks sõjameest wahi pääl...

Lämpjalg. Mis sõjameest? Niisugune gummi mees nagu sina, peab teinetei teed leidma, kuningatütrel tuppa pääseda. — Mees, ma söön su ära!

Gummi. Koigesuurem! Koigenägem! Kammratust! Väikene hüglakirjake, kui teie selle kirjutaksite, selle saaksin ma kergesti kuningatütrelle pikku pista!

Lämpjalg. Mina ei oska kirjutada, pead sa teadma! Mees, ma teen su puruks!

Gummi. Ütelge teie ette, mina kirjutatan!

Lämpjalg. See juba läheko! No, ma ei tee sind mitte puruks — läki minu lossi, sääl teeme kiri valmis, selle toimetad sa siis ruttu kätte; sest warsti lõpeb minu hüglakammatus otsa, ja kui kuningatütar kahe nädalapärast minu naene ei ole, walan ma omad hüglawihakausid wälja, esiti sinu pääle, pärast tulewad teised. Ferwe ilma teen ma puruks! Läki! (Wõtab gummi elastiku kõrwapidi kinni ja weab teda

enise järel. Kõrvalcht õu aga gummist
ja annab järele wenida.)

Kass (tuleb).

Kass. Waata longerust, wõi tema tahab
kuningatütart saada ja see gummi-pupu-
juku on ta abimees! No see oleks lugu,
mis siis minu jütsile saaks? Ei, seda
ei ole, nüüd näitan, mis woin! Jüts-ae!

Jüts (pistab pää wälja). Kas püksa jreba
on?

Kass. Koik saad kohe, püksid, rüüed,
süüa, lossi ja lõpuks kuningatütre pöow-
aks!

Jüts. Tõesti? Lossi ja searaswa hapu-
kapsastega! Hurra! Krahwinime ja
weriworsta kakkidega! Hurra! Kuninga-
tütre ja pulmad pörsasüldiga! Hurra,
hurra!

(Esniie.)

Kolmas waatus.Saal kuninga Kojas.I.Gummielastik. Tärest Kass.

Gummielastik. Täna pean ma Lämpjala
 la asja kuningatütrega ritta ajada
 katsuma, kui see mul hästi läheb, saan
 ma Lämpjala käest hulga raha ja
 teen putket. Inimene, kelle nimi Gum-
 mielastik on, peab enmast käänata ja
 wäänata oskama, ehk muudu ei ole ta
 oma nime wäärt!

Kass (sissu astudes). Kuninga! Tähtsin
 ütelda - tere!

Gummi! ajab nina selga ja teeb nagu
 ei kuulaks ta!

Kass. Tere! ütlesin ma!

Gummi! ajab weel enam nina püsti).

Kass. Oi, oi, ametiwend! kui peaksite
 küll oma kõrwa di ust midagi tegema
 ja arstiabi otsima. Tere ei kuule ju
 enam sugugi!

Jummi (kõrgilt). Teie soovite?

Kass. Muidugi soovin ma ja soovin nimelt Kuninga jutule.

Jummi. Seda võib igäike ütelda, kes liigest sisse tuleb! Mul ei ole aune teid tunda.

Kass. Loo? Või mitte! (Wõtab kotist jänese) Olge häa, wiige Kuningale minu nimikaart! (Annab jänese)

Jummi. Aaa! See on siis koguni teine asi! Oodake, ma olen kohe tagasi!

(ära)

Kass (üksi). Tääl ta nüüd on! Ameti-
vennad olene, üks Kuninga, teine koarwi
toapoiss, aga - teisel nina nüü püsti!

Minu auuväärt kassinägu ei maksa midagi, alles näita jänest nina alla, siis see äsjaga otsa pääle. No, las ma muetsin, et juuts Kuninga väimeheks soob, küll me siis laulame teist laulu!

Jummi (tagasi tultes). Kuningas on nüü armuline ja lasel paluda, härra von Hiisumäsu!

II.

Gummilastix. Kuningatütar.

Gummi. Mine aga sisse, sina ninakas
Kassinägu, niis on kõigeparem aeg
õna plaani kuningatütre kohta koime
panna. Ta peab kohe siit läbi tule-
ma - aha, sääta ongi!

Kun. tütar (teisest lävest). Kus minu
kõigearmulisein papa on? Mina tahan
temaga jalutama minna.

Gummi. Wabandage, armuline printsessin,
see ei saa praegu võimalik ole-
ma. Kuningal on tähtsad riigiasjad
es!

Kun. tütar. Noh, siis pärast, kui pa-
pal aega on! (tahab minna.)

Gummi. Kõigearmulisein printsessin!
Kas ma tohiks sin paluda, et teie ühe
väga tähtsa asja pärast rõõkida lu-
baksite?

Kun. tütar. Minuga? Mis asi see on?

Gummi. Printsessin! Kõigerikkam ja
kuulsam mees riigis, kelle soontes kõige

sinisem veri woolab, kes kõige kõrgemust
auðeli soost pärit on, härra Lämpjalg,
kellel mõisaid kui murdu ja raha kui ra-
ba, võtab enesle uun, selle kirjakesega
teie kätt ja südant enesle paluda.

Kuun. tütar. Mis? Missugune julgus!
ja teie arvate -

Jummi. Mina arvan kõik, muud kui
seada ma ei arva, et printsessin nii rikka
ja kuulsa mehe käe tagasi lükkavad,
kes õnneti kõik teie soovid täita võib
enam kui keegi teine.

Kuun. tütar. Missugune häbematus!
Mina peaksin selle hiidlastele minema,
kes juba päält näha otse hirmus on!
Missugune Lämpjalg, kes oma tooruse
pärast kuulus on, inimene ilma elukom-
meteta, ilma kasvatusega, ilma haridusega,
see julgeb oma silma minu pääle heita?!

Jummi. Kui printsessin asja üle pikemalt
järele mõelda tahaksivad. Mõtelge õnneti
härra von Lämpjala lossi ja vara pääle,
mihukest kellegil teisel ei ole. Kui tema
ka Kondi poolest suur on, tema armastus

40.
teie vastu on weel suurem! Õppige teda
õieti enne tundma ja teie saate nägema:
Missugune mees!

Kun. tütar. Wait olge! Minu taha
enam midagi kuulda. Teist aga on see
andeksandmata, minu papa kõige armuli-
semaselja taga minule niisuguste ette-
panekutega tulla -

Jummi. Kõige armulisem printsessin - aga
Kun. tütar. Loo pidage! Kuningas tuleb -
minge!

Jummi (ära minnes). Paganad liigu! Kes
seda oleks võinud arvata!

III.

Printsessin. Kuningas. Kass.

Kuningas. Aaa, minu tütar! Armas
Rosalinde, meil saab varsti rööm olema,
krahv Kapstakrapotat ineste juures
näha. Praegu saadan ma temale ta
usaldusmehe härra von Kiisumüüsi läbi
kutse

Kass. Mina tõttan oma härrale ja
kaskijale seda armustawat sõnumit vii-
ma, ja saan jälle siin olema! (ära)

Kun. tütar. Papa, ^{71.} on teil aega minuga
natukene jalutama sõita?

Kuningas. Pärast, mu laps, pärast! En-
ne on mul siin veel üks väikene küliasi
viendada, mis sinepikohtu kaudu minu
kätte tulnud on. Kahevenna protsess,
kes ükssteisega rahus elada ei oska. —
Küll ma sind kutsuda lasen, kui ma
valmis olen.

Kun. tütar. Nagu teie käsete! (ära.)

IV.

Kuningas Siis Gummi.

Siis Ats ja Mats.

Kuningas (amjärke pääle istudes). Gum-
mielastik!

Gummi (sisse astudes). Siin, armuline kuningas!

Kuningas. Kohtukäivad astugu ette!

Gummi (ära).

Ats ja Mats (astuvad sisse, kumardavad ja
kiirutavad).

Kuningas. Teie olete siis need kaks venda,
kes ükssteisega rahus elada ei oska?

Ats ja Mats. Jah, armuline kuningas!
Mie oleme!

42.

Kuningas (wörinal). Tee asi on mul akti-
dest juba teada: Isa jättis weskil Atsile ja
Matsile, sest Ats ei saanud ilma Matsita
ja Mats ilma Atsita läbi. Aga Ats ei
leppinud Matsiga, ega Mats Atsiga. Ats
rüüdis ja Mats rüüdis, Ats peksis Matsi
ja Mats peksis Atsi, — mis teie siis
üks teisega rahus ei taha elada?

Ats. Jaa, armuline kuningas, mina olen
wanem ja targem, nagu isa testamendis
ka seisib, aga Mats ei kuula sõna!

Mats. Jaa, ^{armuline kuningas} wanem ja targem võib
Ats küll olla, aga peksust, mis ma
tema käest saan, ei seisnud isa testa-
mendis midagi!

Ats. Pea oma nakk! Ma tahtsin sulle
wälja maksta, nagu isa testamendis
seisib, aga sa ei tahtnud.

Mats. Kas sul sellepärast õigus lüüa
on?

Ats. Lina löid ka, kas see testamendis
seisib?

Mats. Kui sa suud ei pea, siis saad
wul-

Kuningas. Iu pidage mõlemad! Mina tean kois, teie olete mõlemad põikpääd.

Ats ütleb: temal on õigus ja Mats ütleb: temal! Aga õigust ei ole teil kummagil!

Kus on usutav tunnistusmees, kes asja kohta tunnistust võib anda?

Ats. Väljas ta seisab, armuline Kuningas.

~~Mats. Kui lubatakse, ma toon ta siia.~~
Kuningas. No tunnistusmees tulgu, et ma teda ülekuulata ja asja kohta selgusele saada võin.

Mats (toob esli väljast sisse).

Eesel. Jaa! jaa!

Kuningas. Mis? Eesel peab teie vahel tunnistaja olema?

Ats. Nii mõnigi tunnistaja oli selge eesel, miks ei või eesel ka korra tunnistaja olla?

Kuningas. Tunnistajate nimetamine on kohtukaiaie asi, mina kui Kuningas ei või ühtegi tunnistajat tagasi lükata, kui ta ka eesel on! Nõnda on seadus ja kord. — Noh, eesel, kas sina siis nende asjast midagi tead?

Eesel. J-jaa! J-jaa!

Kuningas. Väga häa! Oled sa näinud, et

44.
Atsi Matsi üksteist peksiwad?

Cesel. F-jaa! F-jaa! F-jaa!

Kuningas. Hää küll! Mõlemad on siis oma jao saanud ja ühel ei ole teisele midagi ette heita?

Cesel. F-jaa! F-jaa!

Kuningas. Ja sina said wähe pääl ka oma jao, sind peksiwad mõlemad? Mis?

Cesel. F-jaa! F-jaa! F-jaa!

Kuningas. Hää küll! Noh, siis kuulge! Mina tahan oma riigis rahu - esiteks!

Teiseks: Kui teie üksteisega rahu elada ei oska, tahan mina selle eest hoolt kanda, et teie ametlikult ka wõel kumbki häa nahataie päälekauba saate! Ja kolmandaks: jääb asi nõndas nagu teie hokatuses kokku olesti leppinud! Mõistate? Ja nüüd ningi rahulisti koju, ma loodan, et tüli lõpetatud on.

Mats ja Ats. Küll meie nüüd juba rahul olime, armuline kuningas! Mis cesel ütles, oli õige!

Kuningas. Ja mina tahan ka rahu! Lõpetatud! (Pouseb üles, lähleb äras)

V.

Ats. Mats. Besel.

Ats. Näed nüüd, Mats, saad nüüd aru, kuidas asi olema peab?

Mats. Saan aru küll - ja olgugi ka nõnda!

Ats. Noh, siis lähme ja võtame kõrtsis väikesed tilgad pääle!

Mats. Olgu nõnda! On meie kuningas aga tark mees, Ats!

Ats. Ja häa mees, Mats!

Besel. F-iaa! F-iaa!

Ats. Noh, siis lähme nüüd kõik kolm kuu vermad ja elame ka kuu vermad! Üks ei pea ühele ega teine teisele liiga tegema, ja peksust ei pea meie vahel enam kõnetigi olema, mis?

Besel. F-jaa! F-jaa! F-jaa!

(Kõik kolm ära)

VI.

Jüts ja Kass.

Jüts. Kuule, Hints, kardan kangesti ja kõht on tühi. Lähme parem ära!

Kass. Ära nüü rumal ole, varsti tuleb ku-

46.
ningas, siis saad süüa ja siis tuleb kunningas
gabiitar ja siis saad naese.

Jüts. Oi Hints! Kui ma kuningas olen,
küll ma siis laksin! Hommikku magan
ma nii kaua kui tahan. Kui ma üles
tulen - jokoladi - kohvi, kahekümne kopi-
ka ust poantsaia ja kaksteistkümmend
paari väikefid worsta! Siis astun ma oma
proua poole sisse ja ütlen: tere hommikust!
Selle pääle - puhkan ma jälle natuke kuni
lõunani! Lõunako - põsaproadi, kuke-
kintsu, ani - võtsikut ja muid sarnasid
häid asju! Päälõunat jälle - kohvi,
paar küünart worsti, juustu ja - - jüts,
see lähel juba! See hakkab mulle juba
meeldima!

Kass. No muidugi! Ära muudkui kardata.
Kui kuningas midagi küsib, ütke aga ikka
"ja" ja "ja" - ja - küida emast ka vähe.
Näita, et oad ka ikka midagi oled!

Jüts. Shuidas ma's seda näitan, kui
ma midagi ei ole?

Kass. Sina tee nõndasama, nagu kõik
teised ka teevad!

47.
Jüts (vaimustatult). Oh Jüts, Jüts! Mõhu-
ke tark loom sa oled! Ma hakkaksin sulle
või ümberkaela, kui ma - ei karba, et sa
küünistad!

III.

Õndised. Kuningas. Pärast teener.

Kuningas. Aaa! Rõõmustab mind väga!
Pere Krahv!

Jüts (Kassile). Mis ta ütles - ahv?

Kass. Krahv, ütles ta. Lina oled ju nüüd
Krahv!

Jüts. Ja, ja - muidugi, muidugi, armuline
kuningas, Krahv ee -

Kass (Lusale). Krahv Kapstakrapsta!

Jüts. Krahv Kapstalehti -

Kuningas. Kapstalehti? Ma arvasin
Kapstakrapsta!

Jüts. Ja muidugi, ja muidugi, nii jah,
mul läks natuke suurele, nii oli minu
tädi poja nimi, onu nimi on Kaptajuurik,
vana isa nimi on Kapukapsta ja vana-
ema nimi on Kapstapudru!

Kass. Sa räägid ju lollust!

Jüts. Pea suu, Krahv ei ole ilmas loll!

48.
Kuningas. Ma ei saanud hästi aru
Jüts. Ei tee wiga, aga ma seda pahaks
ei pane. Mul lähwad ka mõnikord kappad
ja pudru segamini. Aga ma lasksin teie
kerjusel selle minu kummeipoisi läbi
jälle paar jänest kooki wia. Kas juba
nahka panite?

Kuningas. Kuidas?

Kass. Krahwarwab, kas te juba jänese
nahad tallele panite, see tähendab, kas
juba praad laual oli? — Peasmeti oma
rumal suu!

Kuningas. Ah soo! Warsti saab praad
laual olema roosiõilmete salatiga ja
ma palun teid, krahw, minu wõrras olla.

Jüts. Tore! Siis pargime!

Kuningas. Kuidas? Pargime? Missugune
kõnewiis!

Kass. Krahw rääkis kuninglikust par-
gist. (Tasa.) Lambapäa!

Kuningas. Ah soo, minu park, ja see
on ilus, aga teil ollagu nii toredad mõi-
sad, et teil wist palju suuremad pargid
ja puustikud on?

Kass. Niid räägi!

Jüts. O ja, mul on nii palju mõisaid, et ma neid ei teaigi.

Kass. Harjawere, Lehmasvere, Pümasvere, Koorvere, Lipsavere, Kirnuvere, Pütisvere, Pängevere, Toobivere, Waadivere, Tõrvere -
Kuningas. Jätke, jätke - küll on palju mõisaid!

Jüts. No ja, need mis teiste ei ole, need on ju kõik minu omad!

Kuningas. Siis peavad teil ju väga suured sissetulekud olema? Kui palju teie, armas krahv, umbes-aastas sisse võtate?

Jüts. Kui palju ma sisse võtan? See on selle järele, kuidas tohter kirjutab!

Kuningas. Mis? Kuidas - tohter kirjutab?

Kass (salakis). Waata ette - tee teist juttu! (Kuningale) Krahvi mõisate woli-härra nimi on "Tohter". See teeb muudugi, mis-ta ise tahab. Kui palju see niid kirjutab, nii palju krahv mõisatest saab.

Kuningas. Armas krahv, mina soowiksin muudugi ka teile küllasse tulla, teid oma kuningliku wõõrsilkäiguga armustada, - mis =

suguses oma mõisatest teie elate?

Jüts. Kuo mina elan? Täna siin, homme sääl, künka! Kostab minu laulukääl!

Kuningas. Mis? Mis? Mis?

Kass. No juua krahw elab ju nõnda, et ühes mõisas võtab einet, teises sööb lõunat ja kolmandas magab ööd!

Kuningas. Aga keskoht, armas krahw?

Jüts (näitab kõhu pääle). See on mul siin, aga ta on kangesti tühi.

Kuningas. Kuidas? Mis see tähendab?

Kass. Krahwihärra armastab naljataha. Pöialossi nimi on nimeli Kõhuvere ja see on praegu tühi, sest et krahw mujal elab.

Kuningas. Ah soo, teie olete naljahammast, härra krahw.

Jüts. Ja müidugi, ma ei saa naljalt müidugi hamba alla.

Kass. Pea kord oma lobasuu!

Kuningas. Kõigist teie juttudest kuulen ma, et teie tähtsast vanast soost olete.

Jüts. Oiguo jah, sest vanast Wõhivere

rubasoot, kus taat -

Kass Kuninga härra küsis, mis ~~taat~~
su sugu.

Jüts. Ah soo, mina olen meestesugu.

Kuningas. Sa on õige, armas krabw,
teie olete tõesti üks suur mees!

Teener. Armuline Kuningas, laud on kaetud!

Kuningas. Wäga häa! Armas krabw -
ma palun!

Jüts. Hurraa! Nüüd saab süüa!

Kuningas. Teie olete ju väga häas tüüsus?

Jüts. Ja muidugi, muidugi!

Kuningas. Minu tütar saab meiega koos
sööma.

Jüts. Löögu pääle!

Kuningas. Lähe siis! (ära)

VIII.

Kass (üksi).

Kass. Kuningas ei ole rumal! Pahab
jütsi mõisaid näha. Noh, siis pean kähku
minema ja jütsile mõisa muretsema! - :
No küll ma sellega ka walmis saan! (ära)

IX.

Lämpjalg (tormab sisse).

Lämpjalg. Kus ta on? Kus ta on? Kuhu ta kuningatütre vastusega nii kauaks jääb? Minu hüglaigetsus ei läbe enam oodata. Pulmi tahan ma teha, warrusid pidada! Lämpjala hüglabugus ei pea surema, mina olen wiimane selle nime kandja! Naene peab mul olema, lapsi tahan ma oma põlwedel kügutada, mina tahan istuda, nagu perekonnainoa kunagi!

Yummilastik (astub sisse). Kõrgemuline hüdlane! Lina suur! Ja näed üht õnnetumate inese es! Kõik minu töö ja tegu, kõik minu rääkimine oli asjata! Kuningatütar ei võtnud kirja vastu, - ta ei taha sinust midagi teada! - Oh, ma olen õnnetu!

Lämpjalg. Lina vilets! Mitte midagi ei ole sa teha oskanud! Ainult hulga raha oled sa minu käest wälja petnud! Ja naisugune tahab ka mõne asjatoimtaja olla! Wilets! No oota sa, seda ma sulle rätthetasumata ei jäta!

Gummi. Armu! Armu! Ma tahan
ju veel katsuda, - sa võiksid ju Kuninga-
tütrel vägisi omale viia...!

Lämpjalg. Vägisi viia? Mis ma teen vägisi-
viidud naisega, kui ta mind ei salli? -
Sina siin on kõik, sina ei ole oma asja
oskanud! Sa oled mind nõndasama petnud,
nagu sa Kuningat alati petad! Aga minu
käest sa ei pääse! Minu hiiglakäsi pi-
gistab su käägarasse, et sust muud järele
ei jää, kui kera, kui gummipall, nagu
need turul osta saab!

Gummi. Armu! Armu!

Lämpjalg. Mis armu? Wõi veel armu?

Hirmu! (Kisub gummielastiku lävest
välja, wäljast on selle karjumist kuulda.)

(Suur gummipall hüppab sisse, kargab
üles ja alla.)

Lämpjalg. Ioo! Niiud oled sa mu mängu-
pall! (Mängib palliga.)

(Esirüü.)

Nelijas raatus.

Lämpjala lossis. Tagumises rummis rikkalikult kaetud pidulaud. Lamba küljes kuulesski tiivad, mis emmast külisside tagant liikuma panna laeswad.

T.

Lämpjalg. Pärast Kass. Siis lossiteenrid.

Lämpjalg. Ei ole enam inimesi ilmas, kel le hoolde sa midagi toimetada võid enda! Ma lootsin, et gummielastik see mees pidi olema, aga ta oli vilets kelm! Sellepärast ma ta ka Kägerasse kokku pigistanud, kuni temast muud järele ei jäänud, kui gummiipall! Ja nüüd kannun ma: Kuningatitar Rosalinde peab minu oma olema! Aga nii peab, kui ta minu oma on, pigistan ma tema ka Kägerasse! Terwe ilmaga olen ma vihane! Ja kui ma kuningatitri puruks teinud olen, matan ma ta maha ja pean matuseid! Oma lossile panen ma tule otsa ja kui siis kõik see kupaatus kui hiiglatulelont

pöleb, tahan ma naerda - naerda, et see
kui piksemüriin peab põrama ja terve maa-
ilma värisema panema! Ja siis - (ukse
pihta koputatakse) Kes julgeb minuukse
taga koputada?

Kass (väljas). Keegi, kes sinu soovisid usta-
walt täita tahab!

Lämpjalg. Jälle keegi, kes mind petta ja
ülelööma tahab! Tule sisse!

Kass (sisse tülles). Kuisa inimesi enam ei
usalda, siis usalda Kassi!

Lämpjalg. Tule lähemale! Inimesed on
kelmid, võib olla on kassid õiglasid!

Kass. Ma ei usalda tulla, võib olla, teed
sa mulle kurja?

Lämpjalg. Ei, selle peäle ma väinun!
Midagi halba ei pea sulle sündima, ja
ole ma ka tige kui lõukoer!

Kass (naerab). Hahaha! Lõukoer on Kassi
tõugu, - Kass müidugi ei tee Kassile kurja!
Aga sina! (Pilkab) Lõukoer! Hahaha!
Küdlane sa oled, aga lõukoer sa ei saa
olla!

Lämpjalg. Mis sa naerad? - Sa arwad, et ma

56.
lõukoe ei saa olla, kui ma tahan! Pead
teadma, mina olen kõigesuurem noiu maa-
ilma pääl, ja võin ennast lõukoeaks-
ja muuko muuta, kui ma tahan!

Kass. Seda tahaksin ma näha! Noiu võid
sa olla, aga et sa ennast lõukoeaks muuta
võid, seda ma ei usu! - Sa valetad!

Lämpjalg. Hiidlane Lämpjalg ei valeta!
Vaata siia! Kohe pead sa seda nägema!
(Lausub). Veski, veski, keera end! (veski
hakkab ringi keerama). „Lõukoeaks
muuda mind!“ (Tõmbab ennast kõssi,
jäab vähemaks ja vähemaks; korraga
sisab lövi laua taga ja mörgab hirm-
sasti.)

Kass (Kardab ja kargab heledasti näu-
gudele akna pääle, lasub süült kõhvi ja
vahib hirmuga lõukoera pääle).

Lämpjalg (Kui lövi). Ära kard! Ma ei
tee sulle midagi!

Kass. Kes sind võib uskuda! Kui sa
ennast ruttu inimeseks ei muuda, kar-
gan ma aknast välja!

57.
Lämpjalg (lövi jääb vähemaks ja vähemaks;
häkki seisab jälle Lämpjalg laua taga).
No mis sa nüüd ütled?

Kass. Ja, et sa midagi võid, seda ma näen!
Et hiitlasest lövi saab, see on võimalik.

Aga - Katsu, kas sa ennast ka väikeseks-
hiirekeseks muuta saad! Kui lõukseera ei
saa sind tarvitada, kui sa lõukseera ku-
ningatütrele läheneda katsuksid, kardaks
ta ja põgeneks ära. Aga kui väikene
hiirekene võiksid sa iga müüripoas läbi
tema tuppa pääseda. Kas see kavalus-
sulle veel mulde ei ole tulnud? - Munda
ennast hiirekeseks ja ma näitan sulle
kuningatütre tuppa teed!

Lämpjalg. Minu kärs ei ole midagi
võimata! (Lausub). "Weski, weski, keera
end, hiirekeseks munda mind!" (Jääb
laua taga vähemaks ja vähemaks ja
on kadunud). Warsti jookseb, Kooraga
jookseb väike hii laua peäle

Kass (tõmbab kiiru selga, lurrab, hiilub
lähemale, kargab hiirele Krapsti kallale
ja murrab ta ära. Kärjatuse. Laud vajub ära,

58.
tuleks lööb alt üles. Üksed lendavad lahti,
lossiteenrid tungivad sisse.)

Kass (ukkelt). Nois on mokas!

Tenrid. Elagu meie ärapäästja! Elagu
meie uus isand ja härra!

Wana hall rauk (põlvili maas, pakub pad
ja pääl wõtmeid).

Kass. Mis see peab tähendama?

Rauk. Ärapäästnud oled sa meid tigeida
noia käest! Koik tema mõisad, see loss
siin ja mis sa näed, on nüüd sinu päralt!
Luba, et me sind teenime! Elagu meie uus
isand ja härra!

Kass. Mitte minu päralt ei ole see loss ega
need warandused. Need on krahw Kapsta.
Krapsta päralt!

(Kulisside taga sarwetüüdes).

Kass (roõmsalt). Kuningas sarwetab!

(Joakseb akna alla ja lehvitab rätiku
ja wälja) Siis poole! Siis poole! (Kähku
teenritele) Rutu! Korraldage emast
oma mit peremest ja käsikijat vastu
wõtura ja hüüde, kui ta ilmub: Elagu
meie härra ja isand, krahw Kapstakrapsta!

(Jookses läve poole, ⁵⁹lehvitab kübaraga.
Kaugurpidi käes kuni saali keelele, kuna
kuningas tütreaga, Jüts ja kaaslasid läve
pääle ilmuvad.) Lähemale, lähemale, kõik
on valmis ja ootab!

II.

Kuningas, Kuningatütar, Jüts ja teised
õndised

Lossiteenrid (kui kolm esimest sissi astunud
on) Blagu mie isand ja härra Krahv
Kapstakrapsta!

Kuningas. Onis see võimalik? See loss, kus
kõik nii tore on, see on —?

Kass. Krahv Kapstakrapsta päralt! See
on tema - Kõhure!

Kuningas (tütrele). Nii täis-i mõistnud
mina tema Kõhuret mitte mõelda!

Kass. See on teepoolset kõik sinu oma!

Jüts (inimespannes). Mis?

Kass. Usu, kui ma ütlen - ja ära tee
rumalaid nägu!

Kun. tütar. Ja see hulk teenrid, need on
kõik —?

Kass. Krahvi alamad, printsessid!

60.
Kuningas (nuusutades). Ja see rikkalikult
kaetud pidulaud?

Kass. Selle on Krahv kuningale valmis-
tada lasknud!

Kuningas (rõõmsalt). Nüüd ei ole enam
peatust! (Jütsile) Sa oled minu silmas
korruga wõi waksatõusnud! — Heida põl-
wili!

Jüts (waatab kuningatütrel otsas).

Kun. tütar. Ruttu! Ruttu!

Jüts (heidab põlwili).

Kuningas (lööb Jütsile mööda kõrvu).
Sa olid Krahv — (lööb uuesti) tõuse üles —
(lööb weel kord) kui würost!

Kass. Kolm korda kohtu seadus!

Jüts (kargab üles). Armuline kuningas —!

Kuningas. See asi on tops! — (Jütsile)
Sui sina tahad — (tütrelle) ja kui sina
ka tahad, lihidalt, kui teie mõlemad
tahate —

Kun. tütar (häbelikult). Paps!

Jüts (wärisides). Mis? Mis?

Kuningas (Jütsile). Siis on see ainult
weel sinu asi, kas sa mu wäimcheks saada

tahad!

Kuningatütar (rõõmsalt). Papa!

Jüts (nõndasama). Kuningas!

Kuningas. Kas te tahate endid? (Jütsile)

Ja? (tüttele) Ja?

Jüts ja Kuningatütar. Jaa! Jaa!

Kuningas. Noh, siis võtke endid!

(Jüts ja Kuningatütar langewad üksteisele
kuelale, sautkõnd ja teevad kumardawad.)

Jüts (Kassile). Mühuke õnn! Ja kellele
olen ma sellest tänu wõlgu? Siin oma
arwisa truu Kassile! (Annab talle kätt.)

Kass. Näid nüüd, et mina sugugi koige
halwem osa sinu isa pärandusest ei ol-
nud!

Jüts. Koigepareim osa olid sa!

Kuningas (Kassile). Pead ka oma palga
saama! Heida põlwili!

Kass. Kui see teisiti olla ei wõi! (Heidab
põlwili)

Kuningas (annab Kassile mööda kõrvu).

Kass ja olid - (lööb uuesti) tõuse üles
minister!

62.
Kass (üles karates). Täna, armuline
Kuningas! - ja kui ma su rüki Kelmi-
dest üjona puhastada, - hiirtest teen
ma ta puhtaks!

Kuningas. Ja nüüd, armas-väimees,
armas tütar, läki lauda! (Pööravad
ennast minema.)

(Esriies)

(Lõpp.)
